

HISTORIAA / KANSALAI SOPISTO 50v 1956-2006

Rehtori Yrjö Lehtimäen sekä apulaisrehtori Essi Lehtimäen uuttera ja hedelmällinen työ opiston johdossa ja jatkui 30 vuotta aina vuonna 1985 tapahtuneeseen eläkkeelle siirtymiseensä asti. Viimeinen kymmenen vuoden ajanjakso oli tapahtumarikasta sekä toiminnan laajentumisen aikaa. Opisto sai vankan jalansijan Nurmijärvellä ja opistolaisia liittyi mukaan kolmesta päätaajamasta sekä sivukyliltä. Kuntalaiset oppivat arvostamaan omaa opistoaan Kansalaisopisto Jukolaa ja siitä muodostui keskeinen kulttuurivaikuttaja paikkakunnalla.

Opetusainetarjonnassa pysyttiin ajan hermolla samalla kun perinteiden säilyttäminen oli tärkeällä sijalla ja opetuksen painopistealueet ovat vuosien mittaan vaihdelleet kysynnän mukaan. On ollut lyhyen aikaa kestäneitä kokeiluluontoisia oppiaineita, mutta opetustoiminnan runko, keskittyminen muutamaan pääryhmään kuten taideaineisiin, kieliin, käytännön aineisiin ja liikuntakasvatukseen, on säilynyt läpi koko opiston 50-vuotisen historian. Taideaineet käsittäen musiikin-, kuvataiteiden ja näyttämötaiteiden sekä kirjallisuuden opetuksen ja harrastuksen, ovat säilyttäneet asemansa näihin päiviin asti. Eri aikoina opetuksen sisällöt ja painotukset ovat vaihdelleet, mutta opiston yhtenä ydinalueena käsitetty taidenautintojen ja harrastusmahdollisuuksien tuominen ihmisten arkielämän keskelle, on toteutunut paikkakuntamme monen toimijan ansiosta, mutta erityisesti kansalaisopiston siipien suojissa.

Taideaineista musiikin asema on ollut erityisen maininnan arvoinen kansalaisopiston toiminnassa. Jo aivan opiston toiminnan alkuvaiheessa perustettiin oma paikkakunnan musiikin harrastajista koostuva orkesteri vaalimaan nurmijärveläisen orkesteritoiminnan perinteitä. Kun orkesteri vuonna 1989 täytti 30 vuotta, *koottiin orkesterin vaiheista kertova historiikki*, jossa mainitaan mm. seuraavaa:

\ "**Kansalaisopisto Jukolan orkesteri** aloitti toimintansa syksyllä 1959. Orkesteri on toiminut keskeytyksittä ja koko ajan opettaja Ilmo Sutelan johdolla. Soittaminen tapahtuu harrastuspohjalta, joskin varsin moni orkesterin jäsenistä soittaa tai on joskus soittanut puoli ammattilaisena muissa yhtyeissä. Jukolan orkesteri aloitti salonkiyhtyeenä ja soitti pääasiassa klassillista musiikkia. 1970-luvulla viulunsoittajat loppuivat ja orkesterin oli pakko siirtyä soitinkokoonpanolleen paremmin sopivalle viihdelinjalle.

Järjestäytyneen musiikkielämän voidaan katsoa alkaneen Nurmijärvellä noin vuonna 1897, jolloin Kirkonkylään perustettiin torviseitsikko. Rajamäki sai seitsikkonsa seuraavana vuonna. Ensimmäinen jousikvartetti aloitti Kirkonkylässä vuonna 1904. Näitä ennen oli toiminnassa ollut useita pelimanniyhtyeitä.

Jukolan orkesterin esiyhtye oli sosiaalipäällikkö Ilmari Haarnin vuonna 1952 perustama Rajamäen tehtaiden salonkiorkesteri. Tässä yhtyeessä soitti tehtaalaisten ohella Helsingin Alkossa työskenteleviä ja tarpeen mukaan palkattiin myös ammattisoittajia esiintymistilaisuuksiin. Myös muutama kyläläinen, mm. Ilmo Sutela ja Vilho Hanjala, soitti Haarnin orkesterissa.

Vuonna 1959 katsottiin tarkoituksenmukaiseksi perustaa uusi orkesteri kansalaisopiston yhteyteen. Orkesterin johtajaksi tuli opettaja Ilmo Sutela, jolla oli kokemusta sekä musiikin opettamisesta että yhtyesoitosta. Sutela soitti orkesterissa pianoa johtamisen ohella. Viulunsoittajiksi tulivat Tauno Ronimus, Niilo Raninen, Vilho Hanjala, Anna Luokola, Aimo Sopula, Veikko Leino ja Toivo Illi. Kalle Sairanen soitti trumpettia, Mauno Vuori selloa ja pasuunaa ja Raimo Leino klarinettia ja bassoviulua. Yhtye oli siis varsin viulupitoinen ja sen soitettavaksi soveltuivat valmiit salonkiorkesterisovitukset vain pienin korjailuin. Ohjelmistossa oli kotimaisten säveltäjien lisäksi operettisäveliä, oopperaa ja marsseja. Vakituisina esiintymiskohteina olivat kansalaisopiston juhlat. Soittajista suurin osa oli klassisen musiikin koulutuksen saaneita, parilla oli pelimannitausta ja parilla torvisoitto kunnan koulutus.

1960-luvulla orkesteriin liittyivät Olli Kauppila, joka oli soittanut Keravan orkesterissa ja Lauri Pajala, jolla oli oma tanssimusiikkiyhtye ja vankka mieskuorotausta. 1970-luvulla tuli mukaan Tapani Vieru. 1960-luvun loppu ja 1970-luvun alku olivat orkesterin elämässä vilkasta aikaa. Orkesteriin tuli uusia nuoria soittajia, joista monet varsin lahjakkaita. Parhaimmillaan Jukolan orkesterissa oli kuutisentoista soittajaa. Nuorten jäsenyys orkesterissa jäi kuitenkin parhaassa tapauksessa muutamaan vuoteen, sillä koulunkäynnin päätyttyä he yleensä muuttivat opiskelun tai työn perässä muille paikkakunnille. Useimmat heistä ovat kuitenkin jatkaneet soittamista, eräät jopa ammattimaisesti. Luonnollista myös on, että jotkut ovat kyllästyneet koko soittamiseen ja toiset taas halunneet siirtyä modernimman musiikin soittajiksi.

Vuonna 1969 aloitettiin hedelmälliseksi muodostunut yhteistyö Ilmo Sutelan johtaman koululaiskuoron kanssa. Tuolloin järjestettiin "Jokaiselle jotain" -konsertti Rajamäen kansakoulun juhlasalissa. Liput maksoivat 2:50 ja kuorolaiset kunnostautuivat niiden myymisessä niin, että konsertti saatiin pitää täydelle salille. Rajamäen kansakoulun kuoro esitti mm. Beethovenin "Die Ehre Gottes im Natur" (Jumalan kunnia luonnossa), Kuusiston "Suomalainen rukous", Kuulan "Maa hädässä" sekä Churchillin "Lumikki" -elokuvan säveliä. Päätösnumerona oli Merikannon "Kesäillan valssi". Kaikki laulut laulettiin orkesterin säestyksellä.

Orkesteri esitti Fucikin "Firenzelaïsen marssin" ja Ketelbeyn "Persialaisella torilla". Ohjelmassa oli lisäksi lukusia sooloesityksiä. Jari Pajala lauloi Kari Kauppilan säestyksellä, Erkki Koponen soitti viulua ja Pekka Ronimus soitti hanuria. Myös Jukka Salovaara sekä lauluyhtye "Seven Brothers" esiintyivät. Tulot menivät filmiprojektorin hankintaan.

Esiytykset saivat suuren suosion ja siitä lähtien orkesterin ja Rajamäen kansakoulun kuoron välillä oli säännöllistä, vaikka koulu ja kuorokin vaihtoivat välillä nimeä ja laulajapolvet vaihtuivat moneen kertaan.

Orkesterin mielikappaleita olivat edellä mainittujen lisäksi Beethovenin "Egmont alkusoitto", Sohlströmin Elegia", Sibeliuksen "Andante Festivo" ja "Valse Triste", Melartinin "Juhlamarssi" jne. Kunnianhimon kasvaessa pyrittiin soittamaan myös sinfonista musiikkia. Orkesterin voimat eivät tähän riittäneet, mutta kerran järjestettiin yhteiskonsertti Keravan Orkesteriyhdistyksen kanssa. Johtajina olivat vuorollaan Juha Metsälä Keravalta ja Ilmo Sutela. Konsertit pidettiin Rajamäellä ja Keravalla. Rajamäen konsertissa oli tehokkaan ennakkomyynnin ansiosta 250 kuulijaa, mutta Keravalla vain 50.

Toinen yhteiskonsertti pidettiin Hyvinkään Orkesterin kanssa. Soitettiin sekä Rajamäellä että Hyvinkäällä. Konsertit johti Jouko Koivukoski ja solistina oli Seppo Laamanen selloineen. Päänumerona oli Haydnin "Sinfonia no 101 D-duuri". Kokemus oli opettavainen, mutta kappaleet maalaispojille paikka paikoin vaikeita.

1970-luvun kuluessa orkesterin viulistit alkoivat käydä vähiin. Loppujen lopuksi Tauno Ronimus soitteli yksin viuluun ja lähti sitten hankin eläkkeelle. Yhtyeeseen otettiin hanuristi (Tapani Vieru, Hannu Roine), Kauppila siirtyi bassoviulun soitosta sähkökitaraan ja tilalle tuli sähköbasso (Mikko Moilanen, Pauli Juurinen). Kokoonpano ei oikein soveltunut klassisen musiikin soittoon, ja niinpä ohjelmisto muutettiin viihteelliseksi. Valmiiden sovitusten osuus väheni ja ennen pitkää lähes kaikki sovitukset ovat muuttuneet Ilmo Sutelan räätälinä tekemiksi. Onpa Sutela tehnyt orkesterille pari sävellystäkin, "Bequine" ja "Bossa Nova Fast tempo".

Esiintymiset ovat 1980-90-luvulla suuntautuneet Kansalaisopisto Jukolan joulun- ja kevätjuhliin, Nurmijärven kulttuurilautakunnan järjestämiin yhteiskonsertteihin, erilaisiin paikallisiin juhliin ja muihin tilaisuuksiin, kauneimpiin joululauluihin Rajamäen kirkossa jne. Yhteisesiintymisiä oli Rajamäen Mieslaulajien ja Rajamäen Tanhuajien kanssa.

Jukolan orkesteri jatkoi toimintaansa aina vuosituuhannen vaihteeseen asti. Syksyllä 1999 oli tullut täyteen 40 vuotta yhtäjaksoista soittamista ja esiintymisiä. Tuolloin pidettiin Ilmo Sutelan johdolla orkesterin 40-vuotiskonsertti. Kevät 2000 oli maineikkaan orkesterimme viimeinen toimintakausi opiston puitteissa. Vaikka Ilmo luopuikin orkesterin johtajan tehtävästään, häntä on edelleen pyydetty opiston pianonsoiton opettajaksi, jossa toimessa hän toimii ja edelleen opiston täyttäessä 50 vuotta vuonna 2006. Ilmo Sutela on näin ollen yksi pitkäaikaisimmista opiston opettajista, ja hänelle on mittavista ansioistaan musiikin alueella myönnetty *director musices* -arvonimi.

Orkesteritoiminnan perinteitä on ollut jatkamassa 90-luvulla toiminut **Jukola Swing Band**, joka soitti usean vuoden ajan opiston puhallinopettajan Erkki Lehtimäen johdolla. Tänä päivänä opistollamme on **Musicista -orkesteri**, jota johtaa taitava viulistimme Valeri Nordberg. Myös opistomme popjazz- musiikin puolella toimii nuorten orkestereita ja bändejä, joiden esiintymiset ovat tervetulleita piristysruiskeita paikkakuntamme musiikkielämässä. Yksi vakiintunut toimintamuoto on koulujen kevätkonsertit, jotka toteutetaan kansalaisopiston pop-jazz- musiikin opiskelijoiden ja opettajien voimin useassa kunnan koulussa. Opistomme 50 -vuotisjuhlassa 21.4. Klaukkalan kirkossa saamme kuulla Musicista -orkesterin säveliä sekä Anneli Ahokkaan johdolla toimivan **Too Many Sisters -lauluryhmän** esittämän kaksi gospelsävelmää. Lisäksi opistomme laulunopettaja oopperalaulaja Tuire Grönthal esittää yksinlaulua säestäjänään Kumi Komori.

Vuonna 1973 perustettiin opiston alaisuuteen erityinen **musiikkiosasto** vastaamaan paikkakunnalla heränneeseen nuorison musiikin opetuksen tarpeeseen. Opiston musiikkiosaston suojissa annettiin lapsille ja nuorille henkilökohtaista opetusta eri soittimissa. Musiikkiosaston johtoon pyydettiin musiikin alan ammattilaisia kuten kanttorit Kari Pettinen, Pekka Arola, Erkki Kallio ja Jaakko Rättyä. Myös nykyinen opistomme apulaisrehtori, musiikin maisteri Tarja Pietikäinen toimi 1980 -luvulla osastonjohtajana. Musiikinopetuksen kysynnän kasvaessa kuntalaiset saivat vuonna 1982 myös oman musiikkiopiston. Yhteistyö kansalaisopiston musiikkiosaston, joka nyttemmin tunnetaan **Jukolan musiikkikouluna** ja Nurmijärven musiikkiopiston välillä kehittyi varsin saumattomaksi ja kuntalaisten musiikkiharrastusta parhaalla mahdollisella tavalla palvelevaksi. Keskeisessä asemassa yhteistyön joustavan toteutumisen edistäjänä on ollut musiikkikoulun rehtori Urpo Rauhala, jonka ura nurmijärveläisen musiikinopetustyön kehittäjänä alkoi hänen tullessaan nuorena pianonsoiton opettajana.

Kuorot Kansalaisopisto Jukolan palvelukseen

Nurmijärvellä kuorotoiminta on saanut innokkaita harrastajia vuosien varrella, viime vuonna 60 vuotta täyttänyt **Rajamäen Mieslaulajat** on tästä yksi merkittävä osoitus. Kansalaisopisto Jukolasta ovat monet paikkakunnallamme toimivat kuorot saaneet yhteistyökumppanin. Opisto tukee kuorojen toimintaa muun muassa osallistumalla kuoronjohtajien palkkauskuluihin. Eri aikoina on opiston puitteissa toiminut lukuisia määriä kuoroja ja lauluryhmiä. Kuorojen nimet saattavat viitata johonkin pitäjämme kylään, mutta laulajat tulevat todellisuudesta kuntamme koko alueelta. Opistomme juhluvuoden päätapahtumassa 21.4. Klaukkalan kirkossa pidettävässä kuorojen yhteiskonsertissa esiintyvät opistoyhteistyössä tätä nykyä mukana olevat Rajamäen Mieslaulajat, **Rajamäen Seniorilaulajat**, **Amadeus-kuoro**, **Klaukkalan Naiskuoro Mystica**, jonka 35-vuotisjuhlakonsertti ajoittuu myös tälle keväälle, niin ikään tänä vuonna 20 vuotta täyttävä **Kamarikuoro Cantica** ja Nurmijärven **Karjala-kuoro**.

Juhlakonsertin avausnumerona kaikki kuorot laulavat Urpo Rauhalan johtamana Ilkka Kuusiston sovittaman "Tääl' yksinäni laulelen" sekä Rauno Lehtisen ja Ilkka Kuusiston "On hetki". Konsertti jatkuu eri kuorojen esityksillä, seuraavana on vuorossa Naiskuoro Mystica, johtaa Victoria Meerson. Kuoro esittää Matti Hyökin sovittaman "On suuri sun rantas autius" ja Jouko Itkosen "Laulu perunoiden kiehuessa". Rajamäen Seniorilaulajat, joita johtaa Keimo Joensuu, esittävät Pekka Juhani Hannikaisen "Kevätsointuja" ja Emil Genetzin "Metsän hartaus". Cantica-kuoro Arja Virtasen johdolla esittää Heino Kasken "Kesäyön" ja Pekka Juhani Hannikaisen "Kevätlaulun". Seuraavana on vuorossa Nurmijärven Karjalakuoro Lauri Vuorelan johtamana. Kuoro esittää Oskar Merikannon "Reppurin laulun" ja Toivo Kärjen "Karjala tässä ja nyt". Rajamäen mieslaulajat johtajanaan Jouni Maunula laulaa Urpo Rauhalan säveltämän "Silmäns

heitti" ja Leevi Madetojan "Valkeat kaupungit". Amadeus-kuoro laulaa Keimo Joensuun johdolla Jean Sibeliuksen "Rakastava"-sarjan sekakuorolle, soolo-osissa esiintyvät Anne-Mari Lukkari ja Keimo Joensuu. Konsertin päätösnumeroina kuullaan Leevi Madetojan "Syntymämaa" ja Jean Sibeliuksen "Finlandia". Tätä kaikkien kuorojen yhteisesitystä johtaa Urpo Rauhala.

Kuoroja on ollut muitakin opiston historiassa, mm. Terttu Vuorensolan johdolla toimi Raalan kuoro usean vuoden ajan. Kuorojen lisäksi apulaisrehtori Tarja Pietikäinen on ohjannut eläkeikäisten laulupiirejä Rajamäellä, Kirkonkylällä ja Klaukkalassa. Niissä varttuneemmat opistolaiset ovat saaneet laulaa itselleen tuttuja ja opetella uudempiakin lauluja. Ryhmän jäseneksi ei ole pääsyvaatimuksia eikä laulukokeita pidetä. Näistä laulupiireistä moni eläkkeellä oleva on löytänyt itselleen oivallisen eläkepäivien harrastuksen ja viiteryhmän, jossa voi tavata samanhenkisiä laulamisesta kiinnostuneita ystäviä.

Tänä keväänä 35 vuotta täyttävän Naiskuoro Mystican vaiheista vuosikymmenten varrelta on kuoron puheenjohtaja lähettänyt opistolle seuraavansisältöisen tekstin liitettäväksi opistosta kertovaan historiikkiin:

Naiskuoro Mystican perustaminen ja johtajat

Helmikuun 1. päivänä 1971 kokoontui pieni, mutta innostunut naisjoukko laulamaan opettaja Saimi Sakun johdolla. Oli syntymässä Klaukkalan naiskuoro, joka sittemmin sai nimekseen Mystica. Kuoro perustettiin herättämään ja tukemaan musiikkitoimintaa paikkakunnalla. Vuosikymmenten kuluessa kuoronjohtajat ja laulajat ovat vaihtuneet, mutta onpa mukana laulajia jotka ovat olleet kuoron riveissä aina alkuvuosista lähtien. Kuoroa ovat johtaneet sen perustajan Saimi Sakun jälkeen: Jaakko Rättyä, Rita Varonen, Sakari Ollila ja Saimin jälkeen pisimpään Anita Hietaharju-Lehtonen (1991-2001). Syksyllä 2001 Mystica sai johtajakseen, silloin Sibelius Akatemiassa opiskelleen, Ive Riihimäen, joka johti kuoroa neljä vuotta. Keväällä 2005 Ive Riihimäki ilmoitti, että on muuttamassa syksyyn mennessä perheineen Saksaan, joten uuden kuoronjohtajan haku oli edessä. Hakuprosessi käynnistettiin hyvissä ajoin ja kuoro valitsi muutaman hakijan joukosta uudeksi johtajakseen laaja-alaisen koulutuksen saaneen Victoria Meersonin. Victoria on kotoisin Muurmanskista ja hän on suorittanut tutkinnot Muurmanskin musiikkiopistossa ja Petroskoin konservatoriossa pääaineenaan kuoronjohto ja sivuaineina pianonsoitto ja laulu. Tammikuussa 2006 Victoria Meerson täydensi aiempia opintojaan valmistumalla Sibelius Akatemiasta Helsingistä musiikin maisteriksi.

Mystica on ollut lähes koko 35-vuotisen toimintansa ajan Kansalaisopisto Jukolan harrastuspiiri (lukuun ottamatta vuosia 1983-1988). Vuonna 1985 kuoro rekisteröityi ja liittyi Suomen Laulajien ja Soittajien liiton jäseneksi 1986.

Laulajat

Kuorossa laulaa noin 30 hyvinkin erilaisissa ammateissa toimivaa naista, joita yhdistää rakkaus musiikkiin ja erityisesti kuorolauluun. Vaikka kuorossa laulaa muutamia melkein perustajajäseniä, on mukaan saatu kiitettävästi nuoria, osaavia naisia, joten toiminta on voinut jatkua vireänä ja uudistuvana. Jäsenmäärä vaihtelee 20-30 välillä riippuen siitä montako naista kulloinkin on vauvalomalla tai muuten perhe- tai työelämän vaatimusten vuoksi "sapattivapaalla".

Ohjelmisto

Mystican ohjelmistoon kuuluu suomalaista naiskuoromusiikkia, myös Mysticalle varten vasten sävellettyä, kuten Pekka Kostiaisen Aleksis Kiven tekstiin säveltämä Kaukametsä. Viihteellisen musiikin kirjo on laaja; kansansävelmistä pop-musiikkiin. Kirkollinen musiikki on ollut aina lähellä Mystican johtajien sydäntä, joten kuoron ohjelmistosta löytyvät sellaiset suurteokset kuin: Antonio Vivaldin Gloria, Zoltan Kodalyn Tantum Ergo ja viimeisimpänä Verdin Alla Vergine ja saksalainen

Maria-sarja. Vivaldin Gloria otettiin kuoron ohjelmistoon 20-vuotisjuhlakonsertin päänumeroksi. Tämän jälkeen kuoro on esittänyt teosta Nurmijärven seurakunnan 200-vuotisjuhlaviikon konsertissa, Lohtajan kirkkomusiikkijuhlilla sekä Tempeliaukion kirkossa. Kaikissa esityksissä on orkesterina ollut Nurmijärven musiikkiopiston kamariorkesteri.

Kuoromatka ja -kilpailut

Toiminnan alkuaikoina Mystican esiintymiset keskittyivät oman ja lähikuntien alueelle; seurakunnan, kunnan ja kansalaisopiston tilaisuuksiin, sairaalavierailuihin jne. Kauneimmat joululaulut tapahtumaan kuoro on osallistunut siitä lähtien kun niitä on Nurmijärvellä järjestetty. Vuosien kuluessa reviiriä on laajennettu, niin maantieteellisesti kuin taiteellisestikin. Kuoro on osallistunut Tampereen Sävel-kuorokatselmukseen, Kotkan Meripäiville ja konsertoinut kotimaassa Heinävedellä, Virtasalmella, Teuvalla ja Lohtajan kirkkomusiikkijuhlilla. Lohtajalla Mystica piti oman kirkkokonsertin, jonka päänumerona oli Vivaldin Gloria. Kuoro on vierailut Virossa, Raplan naiskuoron vieraana, konsertoinut Tallinnassa paikallisen luterilaisen kirkkokuoron kutsumana, Unkarissa Budapestin Kalevala-kuoron ja Espanjassa suomalaisen seurakunnan vieraana. Ive Riihimäen yhteydet Saksaan vaikuttivat siihen, että Mystica teki Saksan turneen kesäkuussa 2003. Ulkomaisiin kuorokilpailuihin Mystica on osallistunut kolmesti: Englannissa 1988, kansainväliseen Musical Eisteffod -festifaaliin ja vuonna 1994 Italiassa, Riva del Gardan kuorokilpailuun, jossa kuoro palkittiin 2. sijalla ja kultaisella diplomilla. Viime syksynä Mystica oli mukana Norjan Bergenissä kansainvälisessä Grieg musiikkifestivaalissa, joka oli sekä konsertti- että kilpailumatka. Ive Riihimäen johtajuuskaudella Mystica julkaisi ensimmäisen äänitteen, jouluksi 2002 ilmestyneen Valkea joulu -levyn.

Tulevaisuus

Mystica on taas uusien haasteiden edessä; uusi johtaja tuo varmasti uusia näkemyksiä musiikin tekemiseen; tulkintaan, ohjelmistoon ja soundiin. Suunnitelmissa on jo ensi vuonna Sulasolin valtakunnalliset musiikkijuhlat Porissa ja parin vuoden sisällä jokin ulkomainen musiikkifestivaali. Nurmijärvellä kuoroa kuullaan kuten ennenkin joulukonsertissa ja Kauneimmissa joululauluissa, mahdollisesti kunnan tilaisuuksissa jne. Naiskuoromusiikin jatkuvuus on Nurmijärvellä turvattu, koska paikkakunnalla toimii, Musiikkiopiston suojissa, aktiivinen nuorisokuoro josta laulajien vartuttua osa toivottavasti löytää tiensä Mystican riveihin.

Näyttämötyö Kansalaisopisto Jukolassa

Näyttämöharrastus on myös ollut opistossamme suosituksa asemassa. Tästä yhtenä osoituksena on opiston operettipiirin vuonna 1970 alkanut ja jo yli 35 vuotta kestänyt toiminta. Yleisö on palkinnut operettipiiriläisten, laulajien, tanssijoiden ja näyttelijöiden harjoittelun ja vaivannäön runsaslukuisella osanotolla esityksissä, joita vuosien mittaan on opittu odottamaan. Seuraavassa luetellaan esimerkkejä paikkakuntamme operetti- ja musiikinäytelmä-harrastuksen aikaansaannoksista **Kansalaisopisto Jukolan operetti**piirin puitteissa:

Laulava hotelli (Hotelli Humina) laulunäytelmä 1970

Valkoinen hevonen operetti 1972

Miespalvelija komedia 1973

Kreivitär Mariza operetti 1975

Missä vietit yösi komedia 1976

Viktoria ja hänen husaarinsa operetti 1976

Niskavuoren naiset näytelmä 1978

Erämaan laulu operetti 1979

Sirkusprinsessa operetti 1981

Mustalaisruhtinatar operetti 1984

Savoyn tanssiaiset operetti 1985

Musiikkicabaret kooste opereteista 1987
Valkoinen hevonen operetti 1994
Tehkäämme iloinen ilta musiikinäytelmä 1995
Tukkijoella kansannäytelmä 1997
Viulunsoittaja katolla näytelmä 1998
Päättymätön tarina näytelmä 1999
Klaara ja hänen Vihtorinsa näytelmä 2000
Mustalaisruhtinatar operetti 2001
Kreivitär Mariza operetti 2002-04
Viktoria ja hänen husaarinsa operetti 2005-06

Ohjaajiksi opiston operettiopiiri on saanut nimekkäitä ja taitavia teatterin ammattilaisia Ari Laineen ollessa ohjaajana operettiopiirin alkutaipaleella reilut kymmenen vuotta. Häntä seurasivat Stig Fransman, Kalle Juurela, Anu Kivelä, Paavo Liski, Antti Sevanto, Helena Toikka, Jyrki Kallius ja Marjatta Rinne. Opiston nyt esitysvuorossa olevan, syksyllä 2005 ensi-iltansa saaneen operetin Viktoria ja hänen husaarinsa on ohjannut menestyksekkäästi oopperalaulaja Tuire Grönthal, joka toimii opistossamme myös yksinlaulun opettajana. Saman operetin edellinen esitysjakso oli vuonna 1976, tuolloin pääosan esittäjä oli Helge Grönthal, Tuire Grönthalin appi. Suuren suosion saaneissa operettiesityksissä ovat musiikin johtajina toimineet tunnetut musiikkimiehet kuten Harri Nemlander, Harry Bergström, Lasse Hirvi, Kaj Wessman, Tapio Lehtonen ja Valeri Nordberg.

Kuten ylläkerrotusta on voinut huomata, näyttämöharrastus on Nurmijärvelle leimallista. Suuri yleisöhän tuntee Nurmijärven Aleksis Kiven pitäjänä ja jokakesäiset Taaborinvuoren kesäteatteritapahtumat ovat niittäneet mainetta. Opistoomme on nurmijärveläisyys heijastunut näytelmäharrastuksen suosiona paitsi operettiopiirin muodossa myös muiden näytelmäryhmien toiminnassa. Pian opiston perustamisen jälkeen aloitettiin Rajamäellä näytelmäpiirin toiminta. Sitä ohjasi näyttelijä-ohjaaja Aili Montonen-Rinne 1960-luvun alusta lähtien ja ryhmä niitti mainetta paitsi paikallisella tasolla myös valtakunnallisesti. Opiston pitkäaikainen apulaisrehtori Essi Lehtimäki oli aktiivisesti mukana näytelmäryhmän toiminnassa esittäen pääosaa useassa näytelmässä sekä ohjaten itsekin myöhemmin näytelmäryhmiä. Tätä vaihetta on valotettu tarkemmin jäljempänä opiston merkkihenkilöistä kertovassa osiossa. Myös muissa taajamissa kokoontui näytelmäryhmiä opiston alaisuudessa kuten Nukarilla Alpo Vuolteen ohjauksessa sekä Nummenpäässä. Klaukkalassa "**opistoteatterina**" tunnettu näytelmäryhmä kokoontui vuodesta toiseen näyttelijä-ohjaaja Aili Montonen-Rinteen ohjatessa näytelmät vankalla ammattitaidollaan aina 1990-luvun alkuun asti. Rajamäellä Häntä seurasivat Klaukkalassa näyttelijäohjaajat Pirkko Railo sekä 2000-luvulla Merja Linko. Opiston uutena näyttelijätyön kurssin ohjaajana on vuodesta 2005 alkaen toiminut oman paikkakuntamme teatteriohjaaja Lea Hirvasniemi-Haverinen. Hänen ohjauksessaan esitetään koko perheen näytelmä "**Töpöhäntä**" yhtenä opistomme 50-vuotisjuhlakevään tapahtumana.

Muut taideaineet, käytännön aineet ja tekstiilityöt

Ylempänä on selostettu opiston puitteissa toteutetun musiikki- ja teatteriharrastuksen toimintamuotoja sekä vaiheita eri ajanjaksoina. Myös muut taideharrastukset ovat saaneet kasvaa ja kehittyä osana opiston vuotuista opinto-ohjelmaa ja nämä kyseiset opintopiirit ovat saaneet vakiintuneen sijan opetustarjonnassa. Kuvataiteista suosituimpia ovat vuodesta toiseen olleet posliininmaalaukset, keramiikkataide sekä öljyvärimaalaukset. Myös muita kuvataiteisiin kuuluvia tekniikoita on aika ajoin kokeiltu. Sanataidetta ja kirjoittamista on harrastettu koko opiston olemassaolon ajan. Opiskelutavat ovat aikojen saatossa muuttuneet, ennen harrastaminen oli säännöllistä käsittäen viikoittaiset oppitunnit. Vielä 2000-luvulla perinteinen opintopiirien ja kurssien kokoontuminen kerran viikossa syksystä kevääseen on edelleen monelle sopiva opiskelumuoto, mutta kehitys on kulkenut lyhyempien opintojaksojen suuntaan. Nykyihmisen kiireinen elämänrytmi ei monellakaan anna mahdollisuutta sitoutua säännölliseen pitkäkestoiseen opiskeluun, vaan suositaan lyhytkursseja, muutaman illan tai viikonlopun kestäviä kursseja. Niiden sisällyttäminen opiston ohjelmaan on tullut jäädäkseen. Erityisesti taideaineissa voidaan tällä tavalla antaa harrastajille esimakua jostain kiinnostavasta aiheesta ja laajentaa opiston tarjoamien

mahdollisuuksien variaatiota. Myös käden taitojen maailma, joka on täynnään erilaisia uusia ja perinteisiä taitoja, on tällä tavalla voitu avata ihmisille tutustumisen kohteeksi. Erilaisten käden taitojen omaksuminen ja konkreettinen tekeminen sekä oman käden työn tuotoksen valmistuminen antaa monelle tervetullutta vastapainoa nykyajan teknistyneessä maailmassa.

Käden taitojen ja taideaineiden opetuksen piiriin kuuluvissa ryhmissä on valmistunut vuosien saatossa mittaamaton määrä töitä sekä harrastuksensa alkuvaiheessa olevien tekeminä että jo pitemmälle ehtineiden taiteilijoiden tuotantona. Opiston opiskeluryhmissä valmistuneet työt ovat uniikkikappaleita, joissa tekijät ovat voineet testata omaa mielikuvitustaan ja luovuuttaan. Monelle nämä harrastukset ja niissä kehittyminen on välttämätön vastapaino arkiselle työlle, sen paineille ja vaatimuksille. Myös yksinäisyys ja ehkä syrjäytymisen uhka on sellainen tekijä, joka saa ihmiset tulemaan mukaan. Tärkeää monelle on myös ryhmässä saatu samanhenkisten ihmisten tuki. Vaikea on yhdellä lauseella arvioida taide- tai kädentaitojen opintoryhmään kuulumisen merkitystä. Kun on päässyt tutustumaan jokakeväisiin näyttelytapahtumiin, joissa on tuotu esille talven aikana valmistuneet työt, voi vaan hämmästellä sitä potentiaalia, joka paikkakuntamme väestöstä löytyy. Jo aivan opiston toiminnan alkuvaiheesta on olemassa valokuvia keväisistä näyttelytilaisuuksista, joita on järjestetty eri puolilla pitäjää. Niiden esille saamisessa ovat avainasemassa olleet opiston käytännön aineiden ja taideaineiden opettajat. Pitkän opistotyön tällä alueella teki käsityöopettaja Maija Nemlander, jonka monet muistavat taitavana ja aina kurssilaisten toivomukset huomioonottavana käsityöalan ammattilaisena. Hänen siirryttyään eläkkeelle 1990-luvun alkupuolella työtä tuli jatkamaan opistomme nykyinen käytännön aineiden vastaava opettaja, kotiteollisuusopettaja Elina Iisakkila. Näyttelyiden kokoaminen on ollut Elina Iisakkilan jokakeväinen työtehtävä, johon hän on paneutunut huolellisesti ja voimiaan säästämättä. Yksi juhluvuotemme merkkitapahtumista on tämän kevään näyttely, johon eri kurssien töitä tuodaan esille Klaukkalan Aitohelmessä. Juhlanäyttelymme aihe on \"Juhla\" ja toivomme mahdollisimman monen pääsevän siihen tutustumaan.

Opiston ensimmäinen työkausi oli kevätlukukausi 1956. Arkiston kätköistä löytyvästä silloiselle kouluhallitukselle toimitetusta virallisesta toimintakertomuksesta voi lukea, että opetusta annettiin seuraavissa oppiaineissa: yhteiskuntatieto käsittäen luentoja eli aloilta, kirjallisuus, englannin ja ruotsin kielet käsittäen opetuksen sekä vasta-alkajille että ennen lukeneille, musiikki käsittäen teorian, viulun- ja pianonsoiton, äänenmuodostuksen, yksinlaulun ja kuorolaulun, naiskäsityöt sisältäen pukuompelua, mieskäsityöt sisältäen huonekalujen valmistusta, maalausta, verhoilua ja metallitöitä. Lisäksi opetusohjelmassa oli opetettu kotitaloutta, maataloutta sisältäen maanviljelystä, metsän- ja karjanhoitoa sekä tutustuttu maatalouskoneisiin. Moottoriopin tunneilla oli opiskeltu polttomoottorin rakennetta ja huoltoa. Posliininmaalauksia oli myös ohjelmassa ja sitä opettivat alkuvaiheessa rouva Kaija Saariaho ja maisteri Paula Saarentaus. Toimintakertomuslomakkeessa on kysymys \"Millä tavalla opetuksen järjestämisessä on otettu huomioon opiskelijain elämä ja työolot?\" Tähän on opiston ensimmäinen rehtori Uno Miettinen kirjoittanut vastauksen: \"Oppiaineet liittyvät opiskelijoiden kotitalouteen, elinkeinoihin ja harrastuksiin ja ne on pyritty järjestämään opiskelijakunnan omien toivomusten mukaan.\" Toimintakertomuksesta käy lisäksi ilmi, että osa suunnitelluista tunneista jäi pitämättä maaliskuussa -56 yleislakon vuoksi.

Opiston ensimmäisen kevätkauden yhteiskuntatiedon luentosarjan luennoitsijoiksi oli hankittu sen ajan nimekkäitä eri alojen asiantuntijoita, joiden nimet ovat nykyäänkin tunnettuja aikakin vanhemmalle väelle. Sinä keväänä opistossa Rajamäellä vierailivat mm. professorit T.I. Vuorenrinne, L.A.Puntila, Armas Salonen ja Osmo Tiililä. Lisäksi luennoitsijoiksi oli saatu mm. kouluneuvos Paavo Kuosmanen, kirjailija Eila Pennanen sekä johtaja Yrjö Kallinen, kaikki valtakunnallisesti tunnettuja nimiä.

Kun vertaa nykyistä opistomme opetusohjelmaa 50 vuoden takaiseen tarjontaan, voisi edelleen siteerata opiston ensimmäisen rehtorin kirjoittamaa vastausta tuohon edellä mainittuun toimintakertomuslomakkeessa olleeseen kysymykseen, siis millä tavalla opetuksen järjestämisessä on otettu huomioon opiskelijoiden elämä ja työolot? Onhan vieläkin totta se että oppiaineet liittyvät opiskelijoiden kotitalouteen, elinkeinoihin ja harrastuksiin ja lisäksi ne edelleenkin pyritään järjestämään opiskelijakunnan omien toivomusten mukaan. Suurin muutos on kuitenkin tapahtunut

siinä, että 50 vuotta sitten ihmiset pärjäsivät jokapäiväisessä elämässään nykytilanteeseen verrattuna paljon harvalukuisimmilla taidoilla, sellaisilla taidoilla, jotka monet olivat oppineet jo kotonaan ja lisäoppia oli saatu koulussa. Oma ikäpolvemme on joutunut sellaiseen useille aika haastavaankin elämäntilanteeseen, että yhteiskuntamme vaatimia nykyajan taitoja ei meille ole koulussa opetettu emmekä oppineet niitä vanhemmiltamme. Ennen oli niin, että vanhemmat opettivat ja ohjasivat lapsia elämäntaitoihin, mutta nyt asia on päinvastoin. Meidän pitää nyt selviytyä sellaisessa yhteiskunnassa, joka vaatii meiltä uusia taitoja, joiden edessä olemme aivan pää pyörällä. Näiden yhteiskuntataitojen opettaminen on muodostunut kansalaisopistojen yhdeksi painopistealueeksi opetusohjelmissa. Vanhemmalta väeltä puuttuvat nämä taidot, mutta ennakkoluulottomasti ovat aikuiset opiskelijat täällä Nurmijärvelläkin kuitenkin ottaneet härkää sarvista ja lähteneet niitä hankkimaan ja harjoittelemaan. Opetustarjontaa on otettu innokkaasti vastaan, monet tietotekniikan piiriin kuuluvat kurssit tulevat täyteen jo heti ensimmäisenä ilmoittautumispäivänä. Tälle suuntaukselle ei näy loppua ja täytyy vain toivoa, että opisto voisi jatkuvasti olla ajan hermolla ja pystyisi tällaiseen uuden aikakautemme opetusalojen haasteeseen vastaamaan.

Suomessa ei vieraiden kielten osaamistarve ole mikään uusi asia, olihan ensimmäisillä työkaudella v. 1956 opiston ohjelmassa jo englannin ja ruotsin kursseja, sekä vasta-alkajille että pidemmälle ehtineille. Kansainvälistymiskehitys on vuosi vuodelta lisännyt kieltenopetustarjontaa. Sinnikkäästi ovat monet kuntalaiset tänäkin vuonna perehtyneet kielikursseilla vieraisiin kieliin ja kulttuureihin selvittääkseen työelämän vaatimuksista ja saadakseen enemmän irti ulkomaanmatkoistaan sekä voidakseen kommunikoida vierasmaalaisten ihmisten kanssa, jotka tulevat Suomeen. Jotkut haluavat myös palata koulun penkille, kun kieltenopiskelu mahdollisesti ei suuremmin omassa nuoruudessa jaksanut kiinnostaa. Opisto tarjoaa opetusta lähialuekielissä sekä muissakin eurooppalaisissa kielissä, joiden osaaminen on hyödyksi myös kaukomailla matkaillessa.

Ensimmäisen toimintavuoden ohjelmassa ei ollut liikuntaa merkittynä opiston ohjelmaan. Luultavaa on ja varttuneemman väen hyvässä muistissa lienee se seikka, että tuohon aikaan tuli \"ruumiinkulttuuria\" harrastettua sen verran ihmisten jokapäiväiseen elämään liittyen, että erillisille liikuntatunneille opiston puitteissa ei ollut vielä tilausta. Televisio oli vasta harvalla, sen yleistyminen oli tulossa -60-luvun alkupuolella. Opiston 10-vuotiskertomuksessa jo pohdiskeltiin kyseistä asiaa, että mikä merkitys mahtoi televisiolla olla siihen, ettei osallistujamäärä 60-luvun alussa noussut niin nopeasti kuin olisi ollut muuten odotettavissa. Tätä pohdintaa on jatkettu aivan näihin päiviin asti, joskaan televisio ei tänä päivänä ole sellainen kotiin jäämisen syy kuin ennen. Liikunnanharrastus alkoi kuitenkin orastaa pikku hiljaa ja opistoon perustettiin \"naisvoimistelun\" nimellä toimivia ryhmiä. Kun nyt tarkastelemme tilannetta 50 vuotta myöhemmin, on liikunnan osuus mitattuna osallistujamäärillä yksi suosituimmista opetusainekokonaisuuksista. Viime vuodelta 2005 valmistuneessa opiston toimintakertomuksessa oli liikuntaryhmien jäseniksi ilmoittautunut yhteensä n. 2.400 henkeä ja kun tähän lisää vielä erilaisten tanssikurssien jäseninä reilut 500 henkeä, voimme opistolla olla tyytyväisiä kuntalaisten kiitettävään osallistumisaktiivisuuteen. Uskon tällä runsaalla liikunnan harrastusmahdollisuuksien tarjoamisella olevan suuri merkitys kuntalaisten hyvinvoinnille ja viihtyvyydelle, varsinkin kun opiston lisäksi moni muukin yhdistys ja yhteisö on mukana tässä toiminnassa. Kilpailua liikunnanohjaustoiminnan alalla ei ole havaittavissa, vaan kaikille järjestäjille löytyy yllin kyllin tulijoita. Myös muita ihmisen oman terveyden ja hyvinvoinnin kohentamiseen liittyviä kursseja on vuosituhannen vaihteen tienoilla ja tällä vuosituhannella otettu opiston kurssiohjelmiin, ja viime vuonna niihin osallistui lähes 500 henkeä. Opiston käsityksen mukaan monenlaiset omaan terveyteen liittyvät kurssit lisäävät paitsi fyysistä myös henkistä hyvinvointia ja antavat voimia jaksaa paremmin arjen paineissa.

Musiikin harrastukseen ja opiskeluun liittyvien ryhmien jäseniä oli viime vuotisen toimintakertomuksen mukaan seuraavaksi eniten eli noin 2000 henkeä. Seuraavana opiskelijamäärällä mitattuna oli kieltenopetus, johon osallistui noin 1100 henkeä. Kädentaitoihin kuuluvat opintoryhmät ja kurssit keräsivät noin 800 harrastajaa, kun taas kuvataiteet kiinnostivat noin 650 opistolaista. Luonnollisesti näissä osanottajaluvuissa on huomioitava, että sama henkilö on saattanut osallistua useampaan kuin yhteen opintoryhmään tai kurssiin. Onkin varsin tavallista, että lisääntyvässä määrin johonkin oppiaineeseen osallistunut henkilö löytää opiston omakseen ja

valitsee muitakin kursseja opinto-ohjelmasta. Viime vuonna kirjattiin kurssilaisten ja opintopiirin osanottajien määräksi 8670 henkeä.

Henkilökuvia Kansalaisopisto Jukolassa vuosien varrelta

Opiston ensimmäinen rehtori Uuno Miettinen teki uranuurtavaa työtä. Jo aivan perustamisvaiheessa mukaan tulleen Lehtimäen pariskunnan merkitystä opiston vaiheissa ei voida liikaa korostaa. Muistelemme heidän rehtorikauttansa erityisellä lämmöllä ja kunnioituksella.

Johtokunnassa toimivat lisäksi uskolliset henkilöt, jotka antoivat oman huomionarvoisen panoksensa opiston kehittymiselle. Erityisen kiitoksen ansaitsee pitkäaikainen johtokunnan puheenjohtaja, pitäjänneuvos Mauno Tenhovirta, jonka puheenjohtajakausi kesti 22 vuotta 1966-1988. Avarakatseinen johtokunnan puheenjohtaja luotsasi opistoa läpi monien vaiheiden. Hänelle otti opiston myönteisen kehittämisen sydämen asiakseen. Myös suhteet henkilökuntaan ja opettajiin hän hoiti esimerkillisellä tavalla. Pitkästä työrupeamasta palkittu apulaisrehtori Essi Lehtimäki vastaanotti Kansalais- ja työväenopistojen liiton kultaisen ansiomerkin opiston 30-vuotisjuhlassa Rajakaassa 8.12.1985. Ojentaessaan ansiomerkin hänelle Mauno Tenhovirta kohdisti lämpimät sanansa ansiomerkin saajalle:

"Apulaisrehtori Essi Lehtimäki on ollut mukana opistotyössä opiston perustavasta kokouksesta 1955 lähtien vuoteen 1985. Opiskelua Essi Lehtimäki harrasti lähes 20 vuotta. Hän opiskeli pääasiassa taideaineita, joista lausunta- ja näyttämötyö olivat merkittävimmät. Opistojen välisistä näytelmäkilpailuista hän voitti useamman ensimmäisen palkinnon parhaasta naispääosasta, samoin myös lausunnasta. Monet varmasti muistavat Essin tyttäriensä Helenan ja Hannelen kanssa esittämät loistavat lausuntaesitykset. He esiintyivät mm. itsenäisyyspäivän kansalaisjuhlassa Helsingin messuhallissa, Kansallisteatterissa, Seurasaarella ja Saaren kansanpuiston juhannusjuhlassa "Pitäjän parhaat" -esityksessä ja monissa muissa tilaisuuksissa.

Merkittävin opiston näytelmäpiirin esiintymisistä on ensimmäisen palkinnon saanut ja myös televisioitu August Strindbergin näytelmä "Voimakkaampi" Essi Lehtimäen esittäessä pääosaa. Jukolan näytelmäpiiri voitti tällä näytelmällä Tampereella pidetyissä valtakunnallisissa näytelmäkilpailuissa sekä Nuoren Voiman Liiton valtakunnallisissa kilpailuissa Jyväskylässä. Tuntiopettajana Essi Lehtimäki toimi vuosina 1968-1974 ja päätoimisena opettajana sekä apulaisrehtorina vuosina 1974-1985. Opetustyöhön kuului yhteiskunnallisia sekä taideaineita kuten näyttämötyötä, lausuntaa, puhetekniikkaa, luovaa ilmaisua ym. Näyttämötyö käsitti nuorisoteatterista työikäisten ja veteraaninäyttelijöiden ohjaukseen ja humoristisista näytelmistä kirkkonäytelmiin.

Apulaisrehtori Essi Lehtimäki itse myös aikaisemmin opiskelleena on pystynyt kehittämään opiskelijoiden itseluottamusta ja innostamaan heitä taideharrastuksissaan ja opinnoissaan merkittäviin suorituksiin. Suuret eläkeläisryhmät ovat olleet Essin ohjauksessa suorastaan haltioissaan opiskeluaiheistaan. Hän on ollut myös mukana työryhmässä, joka on toimittanut virikeaineistoa eläkeläisryhmien ohjaajille.

Myös rehtori Yrjö Lehtimäen muotokuvan paljastustilaisuudessa opistomme 30-vuotisjuhlassa 8.12.1985 pitäjänneuvos Tenhovirta piti mieliinpainuneen puheen, jossa hän mainitsi mm. seuraavaa:

"Kansalaisopisto Jukola on tehnyt merkittävää työtä vapaan sivistystyön parissa täällä Nurmijärvellä nyt jo kolmenkymmenen vuoden ajan. Opiston perustajaryhmään lukeutunut opettaja Yrjö Lehtimäki toimi opiston alkuajan johtokunnan jäsenenä ja tuntiopettajana. Hän pätevoityi kansalaisopiston rehtorin toimeen ja valittiin opistomme rehtoriksi vuonna 1965. Rehtori Yrjö Lehtimäellä oli erinomainen pohja lähteä johtamaan aikuiskoulutus- ja harrastustoimintaa Kansalaisopisto Jukolan piirissä, hänen johdolla Jukola on kehittynyt ja kasvanut korkeasti arvostetuksi opistoksi. Noin 2500 nurmijärveläistä (v.1985) on jo mukana opintopiireissä. Toiminta on hyvää ja tehokasta. Jukolan opiskelijat ovat saaneet tunnustusta erilaisissa valtakunnallisissakin tilaisuuksissa.

Yrjö Lehtimäelle on syntynyt selkeä käsitys jatkuvasta kehittyvän yhteiskuntamme koulutuksen laajentamis- ja uudistamistarpeesta. Hän on toiminut mm. Kansalais- ja työväenopistojen liiton koulutustoimikunnan puheenjohtajana vuosina 1974-80. Lisäksi Yrjö Lehtimäki on toiminut laajalti erilaisissa yhteiskunnallisissa luottamustehtävissä. Monen monista tehtävistä mainitsen nyt vain kunnanvaltuuston ja kunnanhallituksen pitkäaikaiset jäsenyydet. Kummassakin elimessä hän on toiminut myös puheenjohtajistossa. Ansioista Yrjö Lehtimäelle on myönnetty sodan 1941-45 muistomitali ja KTOL:n kultainen ansiomerkki.

Rehtori Yrjö Lehtimäen ansioihin perustuen on Jukolan johtokunta pyytänyt luvan hänen muotokuvansa maalauttamiseen. Työn suorittajaksi onnistuimme saamaan taidemaalari Marianne Vesanto-Tierman. Pyydän että suojaverho rehtori Yrjö Lehtimäen muotokuvan päältä poistetaan. Mielestäni taiteilija on onnistunut työssään hyvin. Hän on ulkoisen muodon lisäksi pystynyt kuvaamaan Yrjön perusominaisuudet sellaisena kuin me olemme ne hänessä oppineet tuntemaan. Siinä näemme Yrjö Lehtimäen vankan, selkeän, ryhdikkään, päämääriin pyrkivän ja riittävän kunnianhalun omaavan miehen. Hänen johdolla Kansalaisopisto Jukola on kehittynyt arvostetuksi nurmijärveläisen aikuisväen vapaa-ajan opinahjoksi.

Muotokuva tullaan sijoittamaan arvoiselleen paikalle opistomme tiloihin, siellä se ikään kuin valvoo ja varmasti myös innoittaa Jukolan toiminnoista vastaavia arvostamaan kunniakkaita perinteitä, jotka velvoittavat ottamaan tulevat tällä hetkellä vielä tuntemattomatkin tehtävät rohkeasti vastaan."

Mauno Tenhovirran ilmoittama johtokunnalle vuonna 1988, että hän eläkkeelle siirtymisensä vuoksi ei voi enää lupautua jatkamaan opiston johtokunnan puheenjohtajana, valittiin puheenjohtajaksi kauppatieteiden maisteri Kirsti Handolin, kunnanvaltuutettu ja aktiivinen kunnallisten asioiden hoitamisessa tunnetuksi tullut luottamushenkilö. Hänen puheenjohtajakautensa kesti vuoteen 2000 asti, jonka jälkeen puheenjohtajaksi valittiin Matti Sauramo. Hänen monivuotinen kokemuksensa opetusalaalta peruskoulun rehtorin ominaisuudessa sekä omakohtainen kiinnostuneisuus aikuisopintoja kohtaan, joka ilmenee hänellä haluna osallistua opiston kursseille opiskelijana ja kuorojen jäsenenä, on vakuuttanut johtokunnan valitsemaan hänet puheenjohtajaksi nyt jo viidennen kerran.

Myös opiston päätoimiset opettajat ja toimihenkilöt ovat toimineet tehtävissään määrätietoisesti ja jatkuvasti kiihtyvää työtahtia kaihtamatta opiston kasvaessa vuosi vuodelta. Filosofian kandidaatti Pirkko Savolainen on hoitanut rehtorin tointa vuodesta 1985 lähtien. Muut opiston monivuotiset työntekijät ovat 1990-luvulta asti opiston palveluksessa olleet apulaisrehtori, musiikin maisteri Tarja Pietikäinen, käytännön aineiden ja tekstiiliaineiden päätoiminen opettaja, kotiteollisuusopettaja Elina Iisakkila sekä kielten päätoiminen opettaja, humanististen tieteiden kandidaatti Kristiina Tarkki. Tänä vuonna on päätoimiseksi musiikin aineiden opettajaksi palkattu musiikin maisteri Taru Koivisto. Opiston toimistossa taloudenhoitajan tehtävissä on työskennellyt niinkään 1990-luvun alusta asti yo-merkonomi Ritva Laurikainen, joka tuli opiston palvelukseen sen jälkeen kun edellinen pitkäaikainen taloudenhoitaja Leea Hanka siirtyi toisiin tehtäviin.

Kasvualueen suuren opiston opetustunnit ovat merkittävässä määrin sivutoimisten aikuisopetusalan ammattilaisten vastuulla. Joillakin opettajilla on päivätyö jossain toisessa oppilaitoksessa, mutta aikaa jää vielä ilta- ja viikonlopputuntien pitämiseen. Nurmijärven sijainti pääkaupunkiseudulla on vaikuttanut myönteisesti opetushenkilöstön saatavuuteen. Opettajista noin puolet on oman kunnan alueelta ja vuosittain eri alojen ammattihenkilöitä muuttaa Nurmijärvelle asumaan. Opistossamme on tänä lukuvuonna 2005-06 noin 140 eri alojen ammattilaista hoitamassa opetustyötä yli 30:ssa toimipisteessä eri puolilla Nurmijärveä. Vaikka uudet opettajat ovat luonnollisesti tervetulleita opistoomme, on joukossamme myös huomattava määrä opettajia, jotka vuodesta toiseen lupautuvat ottamaan opetustunteja hoidettavakseen. Näitä pitkäaikaisia uskollisia opistotyön tekijöitä on johtokunta päättänyt muistaa opiston 50-vuotisjuhlassa ojentamalla heille Kansalais- ja Työväenopistojen Liiton ansiomerkin. 20-vuotisansiomerkin saajia ovat seuraavat:

Eva Dano, pianonsoiton opettaja
Erkki Lehtimäki, puhaltimien soiton opettaja
Lea Lindholm, pianonsoiton opettaja
Kimmo Lindholm, kitaransoiton opettaja
Tarja Pietikäinen, apulaisrehtori
Pirjo Pitkänen, posliininmaalauksen opettaja
Ritva-Liisa Rannisto, pianonsoiton opettaja
Risto Roine, sähkökitaransoiton opettaja
Jari Sipilä, harmonikansoiton opettaja
Soile Vainio, liikunnanopettaja

Lisäksi johtokunta on myöntänyt 30-vuotisansiomerkin Juhani Larulle, jonka pitkä toimikausi johtokunnan jäsenenä kesti vv. 1969-2001 sekä opistomme rehtorina vuodesta 1985 lukien toimivalle Pirkko Savolaiselle, jonka työ opistoliikkeen palveluksessa on alkanut Keravan kansalaisopiston opettajana vuonna 1972. Erityisen kunniamaininnan saavat yli 40 vuotta opiston palveluksessa toimineet ja edelleen opistotyössä mukana olevat Ilmo Sutela, Elvi Viitanen ja Pirjo Nuortila. Sutelan merkittävästä työstä opiston hyväksi on selostettu aiemmin orkesteritoimintaa koskevassa osiossa. Elvi Viitanen opistotyö on alkanut opistolaiskunnan sihteerin tehtävistä jatkuen posliininmaalauksen opettajan toimen muodossa. Hänet valittiin sittemmin myös johtokuntaan opettajakunnan edustajaksi ja johtokunnan varajäsenenä hän toimii edelleen. Pirjo Nuortila tuli opiston palvelukseen vuonna 1966, josta vuodesta lähtien on jatkunut hänen ansiokas työnsä tanssinopettajana ja eläkeikäisten liikuntaryhmien ohjaajana.

Opiskelijat

Ensimmäisellä toimintakaudella, siis kevätkaudella 1956 opiston juhliessa Rajamäellä kauden päättäjäisiä huhtikuun 21 päivänä, oli 318 nimeä kirjoissa. Tämän jälkeen opiskeluinnotus hieman laantui, kuitenkin niin että kymmenen vuotta myöhemmin opiskelijoita oli jo 414 henkeä. Tuon jälkeen kiinnostus lisääntyi huomattavasti, opiskelijamäärän kasvu on eittämättä ollut seurausta Nurmijärven kunnan kasvusta. Kevätkauden 1976 päättyessä opistolaisien määrä lähenteli 2.000 henkeä. Opiston nykyisen rehtorin Pirkko Savolaisen ensimmäisen toimintakauden päätöslukemiksi kirjattiin 2.625 opiskelijaa keväällä 1986. Kun opiston 40-vuotisjuhla vietettiin tasan kymmenen vuotta sitten Nurmijärven Kirkonkylällä Maaniitun koululla 21.4.1996, sinä päivänä julkaistussa paikallislehden kirjoituksessa Pirkko Savolainen mainitsee opiskelijakunnan olevan runsaat 3.000 henkeä. Tuolloin heitä opetti noin 100 opettajaa tai ohjaajaa, jotka pitivät sinä lukuvuonna 12000 tuntia eri kursseilla tai opintopiireissä, joita toteutettiin yhteensä noin 200 sen lukuvuoden aikana. Kun nyt jälleen vietämme juhlavuotta, on tietokonepohjaisessa opiskelijarekisterissämme henkilöiden määrä lähestymässä 5.000 opiskelijan rajaa. Heille on järjestetty runsaat 300 kurssia ja hankittu opettajiksi noin 150 eri alojen asiantuntijaa, jotka pitivät lähes 17.000 oppituntia.

Yhteistyötahot

Jo aivan olemassaolonsa alkuvaiheista asti Kansalaisopisto Jukola on saanut kasvaa ja kehittyä myönteisessä ilmapiirissä. Paikkakunnalla opisto on saanut osakseen arvostusta lukuisilta tahoilta sekä hyviä ja luotettavia yhteistyökumppaneita. Oy Alko Ab oli alkuvaiheen tukija, mutta jo heti toiminnan alettua tuli Nurmijärven kunta mukaan yhteistyökuvioihin. Lähikunnissa Hyvinkäällä, Keravalla ja Järvenpäässä oli kansalaisopistotoiminta jo saanut vakiintuneet muodot 1950-luvulla ja Nurmijärvelläkin huomattiin tämänlaatuisen koulutustoiminnan merkitys. Monessa kunnassa ja kaupungissa on opisto kehittynyt osaksi kuntaorganisaatiota, mutta omassa kunnassamme on katsottu tarkoituksenmukaiseksi säilyttää opisto kannatusyhdistyspohjaisena itsenäisenä oppilaitoksena samoin kuin myöhemmin perustetut musiikki- ja tanssiopistotkin.

Opistot kuitenkin nauttivat kunnan tuesta paitsi rahallisesti myös siten että oppilaitokset voivat käyttää kunnan tiloja toiminnassaan. Kunnan tilojen joustava käyttöön saaminen onkin kansalaisopiston opetustoiminnan onnistumiselle välttämätön edellytys. Myös kunnan myöntämä rahallinen avustus opiston vuosittaisiin menoihin on ollut merkittävä ja kuvaa sitä, että opiston

kehittyminen kunnassamme on myös kuntapäätäjille tärkeä asia. Tänä juhlavuonna kunnan avustus kattaa 11 % opiston budjetista ja huomattava lisäavustus tulee sitä kautta, että koulutoimen tilat ovat opiston käytössä maksutta iltaisin ja viikonloppuisin.

Kun opisto Rajamäellä perustettiin, kunnalta saatiin silloisen Rajamäen kansakoulun tiloista opistolle päätoimipaikka ja rehtorin kansliatilat. Rajamäki olikin opiston tukikohtana aina 1990-luvun alkuun asti, jolloin koulutoimi tarvitsi koulutilat peruskoulun käyttöön. Tällöin hankittiin vastarakennetun valtion virastotalon suojista opistolle hallintotilat. Myöhemmin 1990-luvun puolessa välissä kunnan omien toimistojen tarvitessa lisätiloja siitä kiinteistöstä, opistohallinto siirrettiin Nurmijärven kunnantalolle. Vuosituhannen vaihduttua opiston opiskelijamäärän kasvaessa koko kunnan alueella mutta erityisesti Klaukkalassa katsottiin tarkoituksenmukaiseksi asettaa Klaukkalan Aitohelmeen, joka aiemmin oli siirtynyt kunnan omistukseen. Aitohelmessä oli jo opiston käytössä opetustiloja yhdessä musiikkiopiston kanssa. Opisto vuokrasi Aitohelmen alakerrasta n. 350 m² suuruisen entisen liiketilan, joka muutettiin monitoimisaliksi palvelen liikunta- ja tanssiryhmien, tekstiiliopetuksen ja musiikinopetuksen tilatarpeita. Täällä pidetään myös opiston jokakeväiset työnäyttelyt sekä monia tilaisuuksia. Aitohelmi-kiinteistöstä on muodostunut merkittävä monitoimikeskus, jossa kansalaisopiston lisäksi toimivat musiikkiopisto, käsityökeskus, kuntosali ja kunnan päiväkotiryhmiä.

Nurmijärven kunnan antaman merkittävän tuen ja yhteistyöhalukkuuden lisäksi opisto on voinut luottaa hyvien suhteiden tuomiin etuihin muidenkin yhteisöjen kanssa. Kunnan koulujen kanssa on yhteistyö vakiintunutta, mutta vuorovaikutus on hedelmällistä myös muiden paikkakunnallamme toimivien oppilaitosten kanssa. Kukin oppilaitos on löytänyt oman kohderyhmänsä ja vahvuusalueensa eikä ole tarvinnut pelätä kilpailua tai päällekkäisyyttä, kun kasvavassa kunnassamme on kullekin oppilaitokselle oma paikkansa.

Muista yhteistyötahoista mainittakoon Nurmijärven seurakunta, jonka myönteisestä asenteesta opistoamme kohtaan on olemassa monta esimerkkiä vuosien varrelta. Seurakunta on eri aikoina luovuttanut tilojaan opiston käyttöön, erityisesti konserttien pitämistä varten. Eriomaisena seurakuntamme myötämielisyyden osoituksena on 50-vuotisjuhlimme järjestäminen. Opiston vastuhenkilöt ovat erityisen kiitollisia siitä, että seurakunta lupautui antamaan uuden Klaukkalan kirkon 50-vuotisjuhlien pitopaikaksi tänä keväänä. Näin tilaisuutemme sai varsin hienot ja arvokkaat puitteet sekä päiväjuhlan että illaksi suunnitellun kuorojen juhlakonsertin toteuttamiseksi.

Monet muutkin paikkakunnalla toimivat yhteisöt, yhdistykset ja yritykset lukeutuvat opiston yhteistyökumppaneihin. Opisto haluaa mahdollisuuksien mukaan vastata niihin odotuksiin, joita yhteistyökumppaneiden taholta esitetään. Verkostoituminen on nykyhetken trendi, josta on moninaista hyötyä paikkakunnan väestölle. Kansalaisopisto Jukola osallistuu mielellään tällaiseen yhteistoimintaan.

Lähiopistot ovat luoneet käytäntöjä, jotka palvelevat opiskelumahdollisuuksien tavoitettavuutta yli kuntarajojen. Yhteistyö naapuriopistojen kesken on ollut jo parikymmentä vuotta vallitseva käytäntö. Yksittäinen opisto ei palvele ainoastaan oman kunnan väestöä, vaan osanottajia voi tulla lähipaikkakunnalta erityisesti sellaisille viikonloppukursseille, joita ei kannata järjestää viereisissä opistoissa. Vastavuoroisesti opisto tiedottaa lähiopistojen tarjonnasta omissa tiedotteissaan. Internetin aikakaudella on helppo etsiä naapuriopistojen tarjoamia kiinnostavia kursseja ja ilmoittautua. Oma opistomme on säännöllisessä kanssakäymisessä Hyvinkään, Jokelan, Tuusulan, Keravan, Järvenpään ja Mäntsälän opistojen kanssa. Henkilökuntamme osallistuu myös pääkaupunkiseudun opistojen kutsumiin palavereihin ja opettajien koulutustilaisuuksiin.

Opiston talous

Opiston perustamisvaiheessa toimintabudjetti rakentui pääasiassa OY Alko AB:n myöntämän avustuksen sekä Nurmijärven kunnalta saadun avustuksen varaan. Jo ensimmäisenä toimintavuotenaan opisto pääsi kuitenkin myös valtionavun piiriin. Opintomaksut sen sijaan eivät olleet kovinkaan merkittävässä roolissa tuohon aikaan. Ensimmäisen toimintavuoden budjetin loppusumma oli nykyeuroiksi muunnettuna n. 1.400 euroa. Puoli vuosisataa myöhemmin budjetti kirjoitetaan numeroin 967.500 euroa. Valtionapu on lakisääteistä ja aivan oikeutetusti sen määräytymisessä on tänä vuonna 2006 ensimmäistä kertaa huomioitu opistomme sijainti kasvukunnassa. Täten valtionavun parantuminen, kunnan avustuksen saaminen ja opiskelijoiden oma osallistuminen kurssimaksujen muodossa luo opiston taloudelle vakaan perustan. Tarkan euron politiikasta on kuitenkin pidettävä kiinni, jotta kaikki suuren opiston toiminnasta aiheutuvat velvoitteet pystytään kattamaan.